

## ELŐFIZETÉSI ÁR:

Egész évre . . . 6 korona  
Egyes szám ára 4 fillér.

MEGJELENIK HETENKINT EGYSZER:  
szombaton és egyes rend-  
kívüli alkalmakkor.

# A VÁROS

## SZERKESZTŐSÉG:

Városi közlévtér (város-  
háza, földszint 7. sz. Ide  
küldendők a kéziratok.)

## KIADÓHIVATAL:

Városi könyvnyomda-vállal-  
lat iradája. Ide küldendők  
az előfizetési díjak és hirdete-  
tések.

## KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

== Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS. ==

Kiadóulajdonos: A VÁROSI KÖNYVNYOMDA-VÁLLALAT.

### A Hortobágy hasznosítása és a Gazdakörben tartott gyűlés.

Az elmúlt vasárnap a Debreczeni Gazdakörben a gazdaközönség foglalkozott a Hortobágy hasznosításának kérdésével, melyet aktuálisá tett a földmívelési Miniszter urnak lapunk mult számában közölt és kommentárral kísért leirata. Az ülést *Szentesi János* gazdaköri alelnök, városi törvényhatósági bizottsági tag vezette.

Előre el voltunk készítve arra, hogy a Gazdakörben összegyűlt gazdák állást foglalnak a hortobágyi pusztarészek hasznosítása ellen. Látjuk ezt a küzdelmet évek óta és nem tulajdonitanánk annak nagy fontosságot, ha ezen ellenkezésből nem a város anyagi károsodása következne be. Annyszor elmondtuk és beigazoltuk a mostani rendszertelen hortobágyi gazdálkodás káros voltát, hogy ennek még bővebb beigazolására szinte sajnáljuk a nyomda festéket. Lapunk ide s tova tíz esztendő óta küzd a Hortobágy kihasználatlan részeinek hasznosítása mellett, kiváló szakemberek megdönthetetlen igazságokat tartalmazó cikkeit közzétűt és ezeken dacára nem tudtuk meggyőzni városunk sok más kérdésben elfogulatlanul ítélkező öspolgárságát, vagyis helyesebben e polgárságnak gondolkodni nem akaró nagyon kis rrszét arról, hogy a hortobágyi pusztarészek hasznosításából nem hogy anyagi kár háramlanak a jószágtartó gazdaközönségre, sőt ellenkezőleg, nemcsak az állattenyésztés érdekei nyernének ez által, hanem kevesebbednek a pótdád, melynek százaléka ellen folytonos panaszokat hallunk.

Csodálkozunk azon is, hogy a Gazdakör gyűlésén a Hortobágy tulajdonjogi kérdése is szőnyegre került. Csodálkozunk, mert aki Magoss György dr. tiszti főügyész napnál világosabb ide vonatkozó fejtegetéseit és következtetéseit olvasta, lehetetlen, hogy ki ne ábránduljon abból a téves nézetéből, hogy a hortobágyi pusztarészek nem Debreczen sz. kir. város községi osztatlan vagyonát képezik. Azok az urak, akik azt vitatják, hogy a Hortobágy a gazdáké, megfelelnek arról, hogy Debreczen a zálogba birt hortobágyi pusztarészeket a város pénztárából váltotta meg, azok a polgárok pedig, akik a várostól használatra kaptak, a kaszálókát és földeket, igaz, hogy megvettek ezeket a területeket és pedig holdját annak idején 200—300 forintért, az egy boglyás kaszálókát 45 forintért, de meg is kapták a földeket, melyek ma holdankint 2000 koronát is megérnek. Így tehát a hortobágyi pusztarészek tulajdonjogához az egyes vagy az összpolgárságnak immár semmi jussa sincs, az efelett való rendelkezés a város joga, melyet a telekönvi feljegyzés is napnál világosabban biztosít. És éppen azért, ha a jogelvetek nemismerő közönség ferde felfogásán meg is tudunk nyugodni, csodálkozunk a jogszemberek okoskodásán, mely szinte oda konkludál,

hogy még most is helyes dolog vitatkozni a hortobágyi pusztarészek jogi hovatartozandóságá felett. A tiszti fő-  
ügyész mikor idevonatkozó tanulmányát nagy kutatás, a régi és újeb iratok gondos tanulmányozása után megszerkesztette, az *igasság útját* kereste és oly tudással világította be ennek az igazságnak az útját, oly meggyőző erővel bizonyította be a hortobágyi pusztarészeknek a várost illető tulajdonjogát, hogy ezt megcáfolni, ezzel ellenkezőt állítani meddő erőlködésnél egyebnek nem mondható. A nagy kényszerre, erős és tiszta jogi érzékre valló tanulmány annyira megvilágítja ezen kérdés jogi természetét, hogy a város egész nyugodtan nézhet azon pör kimenetelére, melyet a gazdakörben egyik-másik vérmesebb szónok kilátása helyezett.

Ezzel aztán végezhetünk is a hortobágyi pusztarészek jogi természetével, térjünk azonban át magának a hasznosításnak kérdésére.

Ezen kérdésben vezetőelvű állítjuk fel azt, hogy a hortobágyi pusztarészek okos kihasználása nemcsak Debreczen sz. kir. város házipénztárának *érdeke*, hanem az egész ország mezőgazdasági kulturájának *kérdése* és ezen hasznosítás helyes, körültekintő megoldása elsősorban Debreczen sz. kir. város adófizető közönségének jól felfogott *kötelessége*.

Lapunk hasábjain a Hortobágy hasznosítására vonatkozó javaslatok közlése alkalmából beigazoltuk, hogy a kihasználatlan pusztarészek hasznosításából, akármelyik javaslatot fogadjuk is el, legkisebb számítás szerint 400,000 korona jövedelmet érhetünk el, éppen annyit, amennyi a pótdád megszüntetésére elegendő. Mivel azonban a fejlődés törvénye azt követeli, hogy haladjunk, lehet, hogy a hasznosítás sikeres keresztülvitele után is lesz valamelyes pótdádonk, ez a pótdád azonban emelkedni fog az esetben is, még pedig óriási százalékokban, ha nem hasznosítjuk a Hortobágyt. Ezt elvitatni nem lehet, mert a folytonos fejlődés áldozatokat kíván a várostól, ezeket azonban minden nagyobb megterhelés nélkül meghozhatja, ha a Hortobágyból a mostaninál nagyobb jövedelmet húz. És ezen jövedelme biztos, akár befektetéssel, akár befektetés nélkül hasznosítja a pusztarészeket. Ezeket beigazoltam a Hortobágy hasznosításról írott nagyterjedelmű munkámban, mely jelenleg a földmívelésügyi m. kir. miniszteriumnál van elbírálás végett. Azaz a város közönsége nemhogy semmit sem vesz a hasznosítás bármily gazdasági rendszer szerinti keresztülvitelével, hanem minden körülmények között nyer és legfeljebb azok *naem ábrándja* semmisül meg a gazdasági és városi politika diadalánál, akik a Hortobágy jogi természetét tartják legnagyobb kincsüknek, holott az kiköltött kezükből

akkor, midőn ezen puszták örök időre Debreczen sz. kir. város nevére és javára lettek telekkönyvezve. Átomért pedig soha, de főleg a rohanó korban ne kockáztassuk a valót, képzelt jogok élvezésének félmeze közepezt a hasznos és azt a még, ugyszólván *egyetlen eszközt*, mellyel háztartásunk egyensúlyát hosszú, talán örök időkre biztosíthatjuk.

A város 1912. évi költségelőirányzatában a Hortobágy bevétele és kiadása következőkben szerepel: összes bevétel *249,050 kor.*, összes kiadás *153,045 kor. 04 fillér*; vagyis tiszta bevétel *90,004 kor. 04 fillér*. Negyvenkétezer holdat véve fel, a hortobágyi pusztarészek tehát katasztrális holdanként *2 kor. 23 fillért* hoznak, nem is számítva le az esetleg behajthatatlan tartozásokat. Ha pedig a hasznosítás bármely módját keresztül vesszük is csak a minimális *400,000 korona* jövedelmet (hérszegezt) vesszük alapul, már így is *9 kor. 52 fillért* fogunk kapni katasztrális holdanként. Ha pedig a Hortobágy hasznosítása, mezőgazdasága gyáriparral és mezőgazdasági, valamint kereskedelmi feldolgozó telepekkel oldódik meg, ez esetben nemcsak *düsbáb jövedelmet* fog e város húzni a hasznosításból, hanem vagyont is gyűjthet a bérletekből, végül egy bizonyos hosszabb idő után egy virágzó mezőgazdasági, kereskedelmi és ipari központhoz jut ingyen.

Vannak igazságok, melyek szinte önmagukat kínálják azok elfogadására. Ilyen igazság a Hortobágy hasznosítása is, melynek elődázása a város óriási károsodásával jár, míg megoldása a város fejlődését, emelkedését, mezőgazdasági üzemének egészségese irányban haladását és a város-házipénztárának jövedelmét és ezzel a pótlódó kevesbbedését biztosítja.

Ne vitatkozzanak tehát érdemes gazdáink azon kérdés felett, hogy kié a Hortobágy? Ez a kérdés már tisztán és megoldhatatlanul áll. Hanem inkább gondolkozzanak a felett, hogy mint a multhan, úgy a jelenben is önmaguk érdekei ellen dolgoznak, mikor a hortobágyi pusztarészek hasznosítását mindenáron megakarják akadályozni. *Tanulhatnánk a balmazújvárosiak nemzetgazdasági politikájától, mely egészséges minden ízében.* Nekünk úgy tűnik fel ez a Hortobágy hasznosítása ellen állásfoglalás, mint a városunkban elterjedt telekspekuláció, mely hihetetlen vagyonszerzésre sarkalja az egyeket azon tudatban, hogy a város majd nagy áron fogja megvenni az oleón összezedett területeket. A város közjövödelmeit fozokozni kell, nem pedig megakadályozni önos szempontokból ennek emelkedését. Ne üljenek fel gazdáink az üres szőlomoknak, melyek a szenvedelmes lelkekből szállnak feléjük, hanem igyekezzenek már egyszer reális, a városnak hasznos hajtó gazdasági politikát folytatni és ne gördültsenek akadályokat a hasznosítás ellen, mert ez úgy is meddő munka lesz a polgárság ézenellenül gondolkozó többségének akaratával szemben.

Koncz Ákos.

## Balmazújvárosiak ajánlata a Hortobágy kibérlésére.

### Bérelti szövetkezetet alakítanak.

A balmazújvárosi lakosok a következő beadványt intézték a városi Tanácshoz:

Tekintetes Városi Képviselő Testület!

A debreceni Hortobágyhasznosító-bizottság e hó 8-án elvben kimondotta, hogy az egész Hortobágyt ö kis- és középérlettel úján értékesíteni kell. A hosszú vita, amely azon kérdés körül forgott, hogy úgy az egyes,

mint a közérdek szempontjából a nagy- vagy kisbérlet rendszerre előnyösebb, immár végleg befejezettnek tekintendő. Ugy az egyik, mint a másik gazdálkodási módnak megvannak a hibái, de megvannak mindenkinek előnyei is. Az a törekvés, amely az emberi lehetőség határára belül, a kis- és nagybérlet előnyeit biztosító gazdálkodási forma kialakítását célozza, a bérlő szövetkezetek gondolatához vezetett. Alulírottak megértettük a fejlődő kor tanítását és csak a tekintetes Képviselőtestületen mulik, hogy Hajdu megyében megalakuljon az első nagyarányú bérlőszövetkezet.

Mi alulírottak hajlandók vagyunk egy, a Hortobágy kibérlésére szolgáló, *lévényszéki-eg* bejegyzett szövetkezetet alakítani. *Kötelezzük magunkat arra, hogy a bérbe adandó területen a szövetkezet igazgatósága által időközönként megállapított üzemszabályok szerint fogunk gazdálkodni.* Kötelezzük magunkat, hogy minden szövetkezeti tag az általa birt területnek egy meghatározott részén konyhakertészetet fog folytatni és annak termését elsősorban a debreceni piacon a szövetkezet igazgatósága által megjelölendő árakban fogja értékesíteni. Hasonlóképen kötelezzük magunkat a baromfi és vágómarha tenyésztésére, nemkülönben egy szövetkezeti tejgazdaság létesítésére. Mindez említett intézmények termékeit ugyancsak a debreceni piac részére kötvük le. A vágómarha tenyésztés és tejgazdaság céljaira hajlandók vagyunk a közös istállózás alapján álló rendszert bevezetni és az általunk tenyésztett állatok húsát szövetkezeti mézártszékekben az igazgatóság által megállapított árakban a közönség rendelkezésére bocsátani.

A szakzszerű vezetés irányítására hajlandók vagyunk igazgatóságunkba beválasztani a kir. gazdasági felügyelőt, a megyei és városi állatorvost, a gazdasági egyesületi titkárokat és a gazdasági akadémiá tanárai közül a tekintetes városi Tanács által kijelölendő egyéneket. Viszont a fogyasztóközönség érdekeinek képviseletére ugyancsak hajlandók vagyunk megfelelő számú igazgatósági tagsági helyeket nyujtani.

Tervezetünk szerint Debreczen város közönsége az általunk alakítandó szövetkezettel kötné meg a bérelti szerződést és pedig minden árlejtes melőzésével. Kimondandók, hogy a szövetkezetnek tagja csakis olyan hajdumegyési lakos lehet, akinek *100 holdnál több földje* sem tulajdonban, sem bérletben nincsen, aki a földműveléssel saját személyében foglalkozik. Egy-egy szövetkezeti tag *50 holdnál* nagyobb bérletet nem kaphatna. Illetve minden *2000 holdnyi* kishérletek mellett egy, legfeljebb *500 holdnyi* nagyságu középérlet volna alakítható, azzal a kötelezettséggel, hogy a földművelési miniszterium támogatásával a középérletek mindenike egy-egy mintatepelt köteles létesíteni és ennek eredményeit a körötte lévő kishérlőknek szemléletileg és szóbeli magyarázatok után megvilágítani.

A szövetkezet látná el a kibérlendő területet a szükséges hely és elő beruházásokkal. Ahol szükséges, e beruházásokat a szövetkezet hitelle nyujtana és a tag tartozását heti befizetésekkel vagy egyéb kedvező módon törlesztendő.

Az egész tervezet pénzügyi megalapításához a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetségének és a hajdumegyei összes pénzintézeteknek együttes támogatását reméljük kinyerni.

A bér összegére nézve most nyilatkozunk még nem lehet, mert a Hortobágy nagyon különböző minőségű részletekből áll, de nyugodtak vagyunk afelől, hogy az összes körülmények figyelembe vételével a hérszegezt úgy tudnók megállapítani, hogy az Debreczen város érdekét is kielégítse és viszont a mi boldogulásunk utját sem vágná be.

Tekintettel a nagy és küzedelmes előmunkálatokra, amiket ez a még szűz talaj kíván és a femérdek holt befejtésekre, a bérlet időtartamát legalább is *50 évre* kérnők megállapítani, amely esetben a bérlemény területén emelt épületeinknek Debreczen város tulajdonába való átszállását kiköthetjük.

Mint már említettük, gazdálkodásunkban a fejlődő

korral akarnák haladni. Es ezért olyan módszert alkalmaznánk, amely mellett mindenféle mezőgazdasági gép használata, minden munkamegtakarító és természaporító eljárás érvényesíthető. A műtrágyázás, a gézkérel való szántás, a tárcsás borona és az altalaj porhanyító, valamint minden egyéb más mezőgazdasági szerszám bevezetéséről gondoskodnánk.

Méltóztatassék tehát tervezetünk végleges formába öntésére egy bizottságot kiküldeni és ezt megbízni azzal, hogy az általunk kijelölendő bizottsággal az előbb emlemtett élték alapján a végleges szerződési formát szövegezzék meg.

A kérelmünkre hozandó határozatot egyelőre Csige István balmazújvárosi főbíró kezébe kérjük kézbesíteni.

Az itt aláírtakat kívül gyűjtjük a bérlő szövetkezet tagjait egy külön íven is és nem zárkózunk el attól, hogy a szövetkezet keretei egész Hajdu megyét átfogják.

**Gitkári jelentés**

**a „Derecezeni Patronázs-Egyesület“ második, 1911. évi működéséről.**

*Nagyságos Elnök Ur!*

*Mélyen tisztelt közgyűlés!*

Az élet a tapasztalatok legjobb iskolája s a tapasztalatok szűrő rostáján átmenet ismereteink mutatják be nekünk az életet a maga igaz valóságában.

Gazdag s tanulságos ismeretekre juttathat el bennünket a tudomány, például az emberiségben található gonosz indulatok eredetét illetőleg s beszélhet sokat, érdekeset és talán igazat is az átöröklés elmélete alapján, vagy a rossz, a helytelen nevelésből eredő, vagy az egyénileg szerencsétlenül nyert rossz vérből fakadó, gonosz életre vezető, a bűn lejtőjére juttató, veszés hajlamokról; de talán elő sorban maga az élet az, amely bennünket a bűnök forrásaihoz a legbiztosabban elvezet s méltó dolog lehet e nagy tanítómaster iskolájába is benézniünk pár percre. — hátha tanulmány ott is valamit, ami bennünket az emberélet egyik nagy problémájának, a jó és a rossz létele kérdésének megoldásához közelebb vezet.

Ne mosolyogjanak nagy fölünyes érzéssel egy pillanattig se az elméleti, avagy a természettudományok avatott hősei, ha én most, a világon minden tudóskodás nélkül, de az életet tárgyunkra vonatkozó világításban tekintve, a gyermek- és fiatalkori bűnösség lételének kimagyarázásához két, igen-igen egyszerű, de úgy hiszem, nem egyűgű indokkal járulok.

A gyermek és fiatalkoru elzülésének egyik legnagyobb indoka igen sok esetben az *elhagyatottság érzete*.

Ha úgy érzi az a vezető kézre, jóakaratu támogatásra, meleg emberi szív meleg szeretetére olyannyira rászorult gyermek vagy fiatalkoru, hogy vele senki sem törődik, hogy esetleg szülei is, kik már csak a természet törvényéből folyólag is vezetői tartoznának lenni, teljesen magára hagyják s kiengedik menni a pusztaságnak kietlenébe: elzordonul az ő lélekének világa s csoda-e, ha bántó elhagyatottságában, látva gondozott kortársainak jólétét, életörömeit, nem léven, ki óvja őt a rossztól, a gonoszról: ennek utára tér, elzülük s elesik.

De másik nagy oka a zülöttségnek, mely természetesen leginkább az elsőből ered, az *szennyes, a rongyos ruha, vagy épen a ruhátlanlág*. Nézd el az ilyenbe öltözött, az ilyenben szegénykező embert, legyen az gyermek, fiatalkoru vagy felnött, mennyire idegenkedik az embertársaitól, mily bizalmatlan ezekhez s önmaga iránt is s kerülve a tisztességben öltözököd emberek társaságát, mindinkább levetkezi emberi méltóságának tudatát s így is, ezért is

elzülük, elesik. Az a mondás, hogy „a ruha nem teszi az embert“, csak így áll meg és csak így igaz: „a ruha nem teszi ugyan az embert, de sokat ad az emberhez“.

Egyesületünk pártfogoltjainak életét tekintve, jutottam el e két egyszerű igazsághoz. Munkánk vezetésében elég nagy szerepet juttatván nekem is az Egyesület bizalma, oda törekszem, hogy lássák és érezzék a mi pártfogoltjaink, hogy van lélek, mely gondol rájuk, van szív, mely együtt érez velök, hogy nem elhagyottak többé; arra törekedtünk, hogy felruhazzuk a ruhátlanokat, kiszedjük rongyaikból az ezek miatt szegénykezőket, hogy visszaadjuk egy sereg gyermeknek és fiatalkorunak a bizalom nagy lelki erejét önmagok, embertársaik és Isten iránt.

E kettős gondolat világító fénye által vezetett egyesületi munkánkról szól második évi titkári jelentésem.

Kérem a gyűlés tagjainak jóindulatu figyelmét. Egyesületünk tagjainak létszámáról tesztek mindenkéltől jelentést, amely is a mai napon következő:

1. Tiszteletbeli tagok . . . . .	29
2. Tisztikar . . . . .	15
3. Intéző-bizottság . . . . .	10
4. Választmányi tagok . . . . .	137
5. Alapító „ . . . . .	30
6. Rendes „ . . . . .	40
7. Pártoló „ . . . . .	40
8. Működő „ . . . . .	82
9. Rendes és működő „ . . . . .	3
10. Pártoló és működő „ . . . . .	4
11. Adományozó „ . . . . .	9
12. Ösztöndíj-alapítványtevő tag . . . . .	1
<b>Összesen: 400</b>	

Pártfogoltjaink *elhelyezéséről s ezzel együtt létszámáról* a következő adatokat terjeszthetem elő:

1. Saját szüleinek lakó pártfogoltjaink . . . . .	<b>13</b>
2. Nevelő szüleinek elhelyezettek . . . . .	4
3. Mestereknél, gyárakban, kereskedésekben, cseledek gyánant elhelyezettek <i>helyben</i> . . . . .	38
4. Mestereknél, üzletekben elhelyezettek <i>vidéken</i> . . . . .	4
5. Javító-, nevelő-intézetekbe vitettek . . . . .	8
6. Szüleik által kikértek pártfogásunk alól . . . . .	2
7. Férjhez ment . . . . .	1
8. Mint keresetképes, jóra való fiatalkoru elbocsátott kötelekünkben . . . . .	1
9. Börtönbüntetés alatt van . . . . .	2
10. Az állami gyermekmenhelynek adatott át általunk . . . . .	2
11. Az Izs. Patr.-egyesülethez utaltatott át . . . . .	2
12. Elköltöztek városunkból, vagy időközben eltűntek előlünk . . . . .	<b>16</b>
<b>Összesen: 93</b>	

Pártfogoltjaink közül:

1. Ruhasegélyben részesült már, vagy azt kér . . . . .	22
2. Tartásdíjat kapott már, vagy azt kér . . . . .	8
3. Könyvségélyt, mint középiskolai tanuló . . . . .	2
4. Teljes eltartásban, iskoláztatásban részesül . . . . .	1

Meg kell itt jegyezmem, hogy az ilyen módokon segélyezendők száma, előreláthatólag, folyton-folyvást emelkedni fog, úgy, hogy kiadásaink fedezhetése céljából az eddiginél sokkal magasabb államségélyre lesz szükségünk s bizonyára megmerem közgyűlésünk jóváhagyását ahhoz, ha a központ jelenlevő mélyen tisztelt képviselőjét kérem arra, hogy államségély iránti kérvényünket odafent támogatni sziveskedjék.

A mi *egyesületi munkánk folytatásának eszközei, kölönféle módosatait* illeti, erről a következőket jelenthetem:

Egyesületünk nevének s nevében kitűzők céljának megfelelőleg, tényleges pártfogása alatt tartja a züllesnek indult és az erkölcsi romlás veszélyének kitétt mindama gyermekeket és fiatalokrukat, akik csak eddig hatásköre alá jutottak, akár tagjai által maga kutatván föl egyes ilyeneket, akár valamely uton bejelentvén azok nála. A tükért minden egyes gyermek vagy fiatalokru mellé pártfogót küldött ki az egyesület munkára vállalkozó tagjai közül, kik pártfogoltjaikat azoknak lakásán, vagy ha alkalmazásban vannak, mestereiknél is fölkeresték, s róluk és tőlük, sorsukról, állapotukról, magokviseletéről, a külső és belső életök dolgairól tudomást szerezvén, ezt a tükárnak írásban bejelentették, aki így lehetőleg mindig abban a kedvező helyzetben volt és van, hogy könnyűszerrel áttekintheti az egész munkaterületet.

Az erkölcsi pártfogolás tehát az első és fontos munka, amelyet Egyesületünk kifejt.

Mi tehát a szabadon levő gyermekek és fiatalokruk vallás-erkölcsi világának nemesítését vettük munkába. Erről jelentek a mindjárt most következőkben.

Igen nagy örömmel s munkánk sikerében való igaz megelégedéssel kell ugyanis tükári jelentésében megemlékeznen Egyesületünk két, erkölcsi irányú vállalkozásáról: a *vasárnapj iskoláról* s *mesedélutánjainkról*. Az első egy derék református lelkészjelöltünk, *Nagy István* főiskolai ezidei szenior, a másikat egy lelkes református lelkészné, *ösv. Bészler Imréné* ajánlkozására engedélyezte 1911. évi november 28-iki ülésen felállítatni Egyesületünk intézőbizottsága, a tükárt bízván meg ez új munkatér szerzésével, a munka megindításával. És a munka, — amelylyel, mint kettős irányban haladó, pártfogoltjainak szellemi emelkedésére, erkölcsi nemesülésére ható munkánkkal, talán az egy Budapestet kivéve, egyedül állunk Magyarországon, — egy hét múlva, 1911 december hó 7-én már meg is kezdődött a kollégium melletti központi református elemi népiskola egyik, részünkre a református iskolaszéki elnökök által szives készséggel átengedett legnagyobb tanteremben, és azóta kivétel nélkül minden vasárnap folyik, d. e. 11—12-ig a vasárnapj iskolai tanítás, d. u. 3—4-ig a mese-délután. A délelőtti órákon ismert bibliai történeteket olvas fel, és a közvetlenség véghetetlenül egyszerű nyelven hallgatóinak felfogási képességéhez csodálatos könnyedséggel illeszkedve, meg is magyaráz, erkölcsi tanulságaiban alkalmaz a vezető szenior; a délutáni meséórákon pedig, szívet és lelket megragadó, a gyermekhallgatóságoknál mélyseges érdeklődésű lektör, vallásos-erkölcsi tanulságokban bővelkedő történeteket beszél el *ösv. Bészler Imréné* urnó, aki mellett kisebb történeteket beszéltek már eddig *Szini Aranka* k. a., áll. gyermekmenhelyi telepfelügyelőnő, *Sándor Margit* k. a., felső-leányiskolai növendék, *Lórincz András* theologus, sőt egy nagyobb patronizált fiunk, *Hritz Mihály* is, a róm. kath. főgymnasium 5-ik osztályának növendéke. Úgy a délelőtti, mint a délutáni órákat éreik és imádság nyitja meg és zárja be. És ezek az órák, jó lélekkel és nyugodt lelkismeretességgel mondhatom, távol állanak a világon minden felekezeti egyoldalúságoktól, — gondom volt ezt hangsúlyozni, mikor megnyitottam ez iskolánkat, és az ekkor van és lesz reá, hogy ez így is maradjon, — mert hitem és tudomásom szerint az egyetemes keresztényeknek oly sok közös, megegyező hit- és erkölcsi igazsága van, amelyek körében könnyen meg lehet maradnunk, hogy itt, a tanítás ez alsó fokán teljesen szükségtelen felekezeti-feszültségekbe mennünk át. Órainkon részt vesznek pártfogoltjainkon kívül a helybeli áll. gyermekmenhely

növendékei is, sőt épen ezek teszik a nagy többséget. A délutáni órákat, kedvezőbb lévén az idő és az alkalom, többen látogatják, mint a délelőttieket, s az eredmény két—harmadfél hónap alatt az, hogy mesedélutánjainkon már az ifju hallgatóság oly színlígt megfölti a nagy tantermet, hogy esetleg más, nagyobb helyiségről kell gondoskodnunk. A gyermekek kedvének élelésére szükségesnek találtam, hogy apró vállások könyveket, tanulságos iratkákat osztassak ki közöttük, s e célra dr. *Könyves Tóth Mihály* ur, városunk kultúrtaácsnoka 28 könyvecskéket bocsátott rendelkezésemre, intéző bizottságunk pedig felhatalmazott, hogy egyelőre 50 korona erejű ilyen könyvecskéket, iratkákat vásároljak be, s már a folyó hó 5-iki összejöveteleken, a gyermekek véghetetlen örömére, meg is kezdttük a jutalomkönyvecskéket, iratkákat osztogatását. Egyszermind megbízott az elnök urral együtt emegmet az intéző-bizottság, hogy írjunk fel a Közoktatásügyi magas Miniszterhez egy „*Ifjusági Könyvtár*” adományozásáért, s vállalkozásunk támogatására államsegélyért, amit is, kérelmünk teljesítésének legszebb reményében, azonnal meg is tettünk.

Fölkerestük levelünkkel a szegény gyermekeket felruházó Polgári asszaltársaságot, hogy segítségen ruhával a mi pártfogoltjaink közül is nehányat s onnan, akkor elkészvén már beadványunkkal, a jövő, vagyis most már erre a folyó évre a legszívezebbb testvér! hangon itt biztató ígéretek kaptuk. Pár héttel ezelőtt meg városunk összes pénzintézeteinek, gazdasági és közgazdasági intézményeinek igazgatóságait kerestük föl kérő levelünkkel, hogy az évi rendes közgyűléseiken jótékony célokra kitult összegek szétosztásánál Egyesületünket is sziveskedjenék számításba venni. Reméljük, hogy e lépésünk tisztességgel fog járn.

Íde sorolva említem föl azt is, hogy tükár irt az egyesületi s a felügyelő-hatósági tagok munkásságának irányítására egy könyvecskét, egy „Tájékoztató stb.” c. kis művet. Kértük ennek az Igazságügyminiszterium által való kiadatását, de a döntés még ez ügyben sem érkezett le eddig hozzánk.

## A „Debreczeni Patronáza-Egyesület” költség-előirányzata az 1912. évre.

### 1. Kiadások.

1. Nyomatási s irodai költségek . . . . .	K 300—
2. Pártfogoltak felruházása (35-6) . . . . .	„ 1400—
3. Pártfogoltak tartásdíja (15-6) . . . . .	„ 1800—
4. Háromnak taníttatása . . . . .	„ 600—
5. Vasárnapi iskola s mesedélutánok fenntartása . . . . .	„ 200—
6. Másodtükár tiszteletdíja . . . . .	„ 250—
7. Pénztárnok tiszteletdíja . . . . .	„ 250—
8. Telepfelügyelőnő díjazása . . . . .	„ 400—
9. Irnok díjazása . . . . .	„ 200—
10. Eljáró díjazása . . . . .	„ 360—
Összesen	K 5760—

### 2. Fedezet.

1. Pénztári maradvány 1911-ről . . . . .	K 1414.55
2. Alapító tagsági díj címen kezelt 1510 K 4½%-os kamata . . . . .	„ 67.95
3. Rendes tagsági díj (234×4) . . . . .	„ 936—
4. Pártoló tagsági díj (44×2) . . . . .	„ 88—
5. Várható adományok összege . . . . .	„ 100—
6. Kérendő államsegély . . . . .	„ 3500—
Összesen	K 6006.50

## Ormódy Lajos.

Az Első magyar általános biztosító társaság debreczeni osztályának vezér titkára a napokban érte meg érdemes szolgálatának ötvenéves évfordulóját. Ezen alkalomból a tiszteltné és becsültné számtalan megnyilatkozásában részeseült és hogy most lapunk hasábjain is megemlékezzünk az ő működéséről, annak oka abban kereshető, hogy mint városunk kimagasló eseményeinek híj feljegyzői, nyomát kívánjuk hagyni a város történetének diptikáin egy felszázados munkásságának.

Ormódy Lajos ötven éve áll a fentemlített intézet szolgálatában lankadatlan, kötelességtudással, becsülettel és emberszeretettel. Nem volt ridég tisztviselő egy pillanatra sem. Munkatársait szerette és munkásságukat megbecsülte. Dolgozott feltűnés nélkül, soha sem lépve le arról az utról, melyet élete vezető ösvényének kijelölt. Hiven töltötte be hivatását a reábizottakban, hivatalában, családi templomban és a társadalmi életben. Szerette a munkát és amit tett, azt nagy kötelességtudásból tette hivalkodás nélkül azok és azon intézmények javára, akiket a sors közelébe rendelt, illetőleg reábizott. Külső fény, dísz után nem vágyódott, mert nem kívánt egyebet, mint ismerőseinek szeretetét, becsülését és megnyugtató dicséretes ítéletét, komoly a munkában, határozott cselekedeteiben, nyájas és lekötözően szives modoru a társadalmi életben. Ezek az erények szereztek meg részére a közbecsülést.

Ötven éves működése alatt egyenlő szeretet és becsülés vette körül, talán éppen azért, mert sohasem keresett egyebet ezeknél. És ha most, emberséges, a köz javára irányuló munkájában tisztelettel köszöntjük őt, reméljük, hogy az a férfi, aki ötven év örömeit és bánatát, sikereit és csalódásait teljes egészségben tudta élvezni nemesen és leküzdeni férfiasan, még hosszú időn keresztül folytathatja áldásos munkáját.

Az ég adja, hogy szívből jövő kívánságunk teljesüljön.

### Békés vármegye alispánjától.

4090—1912. ikt. sz.

## Körözés.

Ujkigyóson 1891. évben id. Bodai András és Tóth Mária szülőktől született ifjú Bodai András illetőségének megállapítása szükséges, mivel úgy ő, mint szülei ismeretlen helyen tartózkodnak, körözendők, feltalálása esetén illetőségi viszonyaikra nézve tüzetesen kihallgatóandó, illetőségére vonatkozó okmányai bevonandók és a kihallgatásról felveendő jegyzőkönyvvel együtt hozzám megküldendő.

Gyulán, 1912. évi márczius 1.

Ambrus János,  
alispán.

## Hirek.

— **Értesítés.** Tisztelettel értesítem, hogy a legközelebb tartandó törvényhatósági bizottsági közgyűlésen a következő ügyekben fog névszerűn szavazást tartani:

1. A Gombos András tulajdonát képező Csapó-utca 91-ik számú házastelek megvétele felett (harmadizben).
2. A Csonka József és neje tulajdonát képező Vendég-utca 73-ik számú házastelek megvétele felett (harmadizben).
3. A dr. Varga Kálmán és társai tulajdonát képező

Széchenyi-utca 15-ik számú házasteleknek kisajátítás után leendő megszerzése felett (másodizben).

4. A Geréby Pál és társa által létesítendő „Kertvárossal“ szomszédos városi tulajdont képező telekből 315 □-öt területnek a városnak cserébe adandó 319 □-öt területtel kicserélése felett (másodizben).

5. A Tatar Sándorné tulajdonát képező Boldogfalva-utca 16. sz. házastelek megvétele felett (első izben).

6. A Gozovics István tulajdonát képező Csonkai-utca 21. sz. házasteleknek kisajátítás után leendő megszerzése felett (első izben).

7. A Partl Ferenczné és társai tulajdonát képező Nyil-utca 106. sz. házastelek megvétele felett (első izben).

8. Az Eklí József és neje tulajdonát képező Péterfia-utca 70. sz. házastelek megvétele felett (első izben).

Debreczen, 1912. év márczius hó 12-én.

Kovács József,  
polgármester.

— **A jog- és pénzügyi bizottság üléséből.** A jog- és pénzügyi bizottságnak e héten tartó ülésében szóba kerülő a Hortobágy hasznosításának ügye, ez alkalommal szenedelmes viták hangzottak el, melyeket az ügy érdekében jobban szeretők volna, ha el nem hangzanak. A vitának alapját a már megelőző ülések és hírlapi cikkek anyaga szolgáltatta, amely nézeteltérések valószínűleg a megindítandó sajtóperekben fognak tisztázódni. Meggyőződésünk volt mindig, hogy a nagyobb és fontosabb köz-kérdések csak úgy oldhatók meg, ha azokat különböző oldalról világítják meg, ez a cél azonban csak akkor érhető el, ha fegyelmet elmevel állunk csatasorba. Amint a szónok ajkán elhangzó szavak szenedelmesei, abban a pillanatban még a legnagyobb évek is vesztenek meggyőzés erejűkben. A közéletben szerepet vivő férfiak egyik legzsebb erénye az önfegyelmeltség, erre a piadestálra azonban csak azok juthatnak el, akik a közkérdésekben a személyeskedő modort nem veszik védelmi vagy támadási eszközzül. Ennyit akartunk megjegyezni azokról a harcokról, melyek mostanság az egyes bizottsági üléseken, hírlapokban és erős hangú nyíltterekben nap-nap mellett folynak.

— **Kinevezés.** Domahidy Elemér főispán dr. Tóth Mihály tanácsnokot a debreczeni tanyai állami elemi népiskola gondnokságához alelnökké nevezte ki.

— **Ingenyrendelés a városi kórházban.** Kenézy Gyula dr., udvari tanácsos, a városi kórház igazgató-főorvosa a kórháznál ingyenes ambuláns kezelést hozott be. Az ingyen rendelés, amely főként szegények részére szól, e hó 15-én kezdődik meg s legközelebb a kórház ajtajára kiírják, hogy mely órában melyik orvos rendel. Az egyes betegségek szerint a rendelést a következő orvosok látják el: sebészet: Csikos Sándor dr.; bőrbaj és bujakór: Gálbory Sámuel dr.; belgyógyászat: Hutiray József dr.; szemészet Somogyi Zoltán dr.; gyermekbetegségek: Szemes Zsigmond dr.; fül- és gégebajok: Horváth Arthur dr.

— **Haldózás.** Városunk társadalmi életét ismét gyászba borította egy haláleset. Március 14-én elhunyt *Szunyogh Sándor* kir. tanácsos, nyugalmazott pénzügy-igazgató és a debreczeni Kaszinó elnöke. Munkás, tevékeny életet élt a megboldogult és áldott jó szívével, magyar úri modorával birta egész társadalmunk osztatlan becsülését. Temetése március 16-án, ma délután ment végre nagy részvétel mellett.

— **A kórházi bizottság ülése.** A kórházi bizottság március 14-én ülést tartott a városházán Kovács József

polgármester elnöklésével. Kenézy Gyula dr. udvari tanácsos, kórházi igazgató-főorvos bemutatta Korbis Flóris műépítész helyszínrajzát az egyetemnek és a mellé építendő közkórháznak. A bizottság a bemutatott jelentést tudomásul vette, majd több adminisztrációs ügyet intézett el.

— **Anyakönyvek vizsgálata.** Dombrava László miniszteri titkár, anyakönyvi felügyelő, a héten városunkba érkezett és az állami anyakönyves hivatal után a város levéltárában őrzött másodpéldányokat is átvizsgálta. A miniszteri titkár a vizsgálatról felvett jegyzőkönyvben a levéltári anyakönyvi kezelést és bejegyzéseket tisztának, rendeznek és példásnak mondta.

— **A rendőrelégénység vizsgálja.** A debreczeni rendőrség esőtörtőkön tartotta meg záróvizsgálatát a városháza nagy termében. A vizsgálaton jelen voltak: *Domahidy Elemér* főispán, *Kovács József* polgármester, a városi tanács több tagja, Rostás István főkapitány, dr. K. Szalay Béla tb. tiszti főorvos, Barna Tibor rendőrfelügyelő. A vizsgálat meglepő eredményt mutatott fel, ami Szalay Béla dr., tb. tiszti főorvos és Barna Tibor rendőrfelügyelő érdemes munkájának eredménye. Múltán szolgáltak ezek az urak arra a dícséretre, melyben a jelenlévő illusztris hallgatóság részéről részesültek.

— **Emelkedett a házbéradó.** A házaadó kivetési lajstrom tanúsága szerint a házbérvédelem 6.054,154 korona 05 fillér, az ezután kivetett házbéradó pedig 665,956 korona 94 fillér volt, addig az idén a házbérvédelem 6.961,755 korona 06 fillér, a házbéradó pedig 765,793 korona 05 fillér, ami 99,836 korona 11 fillér emelkedést mutat adóban, 907,601 korona 01 fillér házbérvédelemben. Igaz, hogy az emelkedés oka a természetes érték-növekedés és új bértárgyak keletkezése is, de ha ezekre 50 százalékos engedünk is, mégis horribilis nagyságu házbéremelésekre kell következtetnünk a nagy házbérvédelem emelkedéséből. Szociális szempontból, de azoknak gazdasági szempontjából is, akiknek nincs házuk, rettenetes súlyos helyzetet jelent ez s megokolja azokat a keserves panaszokat, amelyeket a lakók hangoztatnak a túrheltelen lakásdrágasággal szemben.

## !! MEGJELENT !!

□ A VÁROSI TANÁCS KIADÁSÁBAN □  
**DEBRECZEN SZAB. KIR.  
 VÁROS ÉRVÉNYBEN LÉVŐ  
 SZABÁLYRENDELETEI-  
 NEK GYŰJTEMÉNYE.**

Az 564 oldal terjedelmű vasos kötet ára  
**2 KORONA.**

Kapható a városi könyvnyomda-vállalat irodájában. Kossuth-utca, városház-épület.

## „Ős Debreczen.“

Elbeszélések Debreczen múltjából.

Írta: **Koncz Ákos.**

A fővárosi és vidéki sajtó a legnagyobb elismeréssel emlékezett meg ezen kötetéről, mely Debreczen múltját rajzolja meg megfigyelő tollal.

Ára 3 korona.

Tisztviselőknek, tanároknak, tanítóknak, nyilvános könyv-  
 o o tárnaknak, egyleteknek és tanulóknak 2 kor. o o


Kapható a szerzőnél:


Városház, földszint, 7-ik számú ajtó (közlevéltár.)

Alapítottatt 1561.

Telefon: 270.

## « DEBRECZEN SZAB. KIR. VÁROS » KÖNYVNYOMDA-VÁLLALATA. (VÁROSHÁZÉPÜLET, KOSSUTH-UTCA.)

A modern technika legújabb vívmányaival felszerelve, készíti mindenféle nyomtatványokat a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, jutányos ár mellett. 

Meghívók, eljegyzési kártyák, üzleti nyomtatványok, körlevelek a legizlésebben állíttatnak ki. — Vidéki megrendeléseket gyorsan és pontosan eszközöl. 

Tartós betűdéreből készült tömöntvényekkel helybeli és vidéki nyomdákknak, könyvkötőknek jutányos árért rövid idő alatt szolgálunk.